

POCZTAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOŮ

6. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, junij 1982

Lětnik 33

Wěra – wěrywuznaće – serbski lud

Cyrkwinski dzeń we Łazu 26. a 27. junija 1982

Smy Was wšěch hižo na naš Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń sobotu a njedzelu, 26. a 27. junija do Łazu přeprošyli. Njeh tak wostanje, kaž je hižo wozjewjene:

A. Sobotu, 26. junija 1982, w 15.00 hodź. je w tamnišim konsumowym hosćencu zeńdženje sobudźelačerjow a zajimcow. Pětr Malink čita z nowjeje serbskeje antologije „Naš nan a naša mać“, štož je sam wo swojimaj staršimaj we Łazu spisał. Jeho nan Jurij Malink bě wědomy Serb a wuznamny sobustaw Wuznawarskeje cyrkwy a mjeješe za čas fašizma pod přescěhanjom čerpjeć. Rozmołwa a wšelčizny so přizamkuja.

B. Njedzelu, 27. junija w 9.00 hodź. je swjedženska Boža služba, na kotrejž wnučk runje mjenowaneho fararja předuje, wikar Jan Malink.

Na kemšach budže po přecu někotrych Bože wotkazanje swjećene. Koždy je přeprošeny, ale nic nuzowany, na nim so wobdźělić, kaž chcemy wosebje wuzběhnyć.

Nadžijomnje budže tak rjane wjedro kaž loni w Chwaćicach, zo móžemy připołdnu přestawku wonka pod hołym njebjom wotměć. Hewak dyrbymy do cyrkwy hić. Tute zarjadowanje nawjeduje na zwučene wašnje Arnošt Grofa.

Wobjedowac budžemy tež w konsumowym hosćencu.

W 14.00 hodź. budže hłowna a skónčna zhromadźizna pod horjeka mjenowanym hesłom cyrkwinskeho dnja, kotraž nam wosebje farar Siegfried Albert wukladuje. Wosadny farar Meister nas postrowi. A wo wuznamnych Serbach Łazowskeje wosady porěčitaj hišće dr. Irena Šerakowa a prjedawši serbski superintendent Wirth.

Kak pak přińdžemy do Łazu? Najlěpje wězo z wosobowym awtom! Snano móžemy šoferow w našich wsach za to wabić, zo nas woža, hdyž sami wozydla nimamy.

Z busom mamy scěhowacy zwisk:	
z Budyšina	w 7.17 hodź.
w Delnim Wujězdze	w 7.55 hodź.
z Wujězda	w 8.08 hodź.
we Łazu	w 8.22 hodź.
a wróćo	
z Łaza	w 17.08 hodź.
we Wojerecach	w 17.43 hodź.
z Wojerec	w 18.35 hodź.
w Budyšinje	w 19.58 hodź.

Wězo su čakanske časy a wokołopuce z tym zwjazane. Ale cyrkwinski dzeń, kiž so wotměwa jónkróć za lěto, je tajkeho wopora hodny!

Přińdźće prošu wšitycy a prošeće wo Bože zohnowanje, na kotrymž wšo za-leži! Wutrobnje strowi Was wšěch

Waš Gerat Lazar, předsyda

Hrono za junij:

„Budžmy prawje swěrnj w lubosći a rosćmy we wšěm k tomu, kiž je hłowa, to je Chrystus“

(list na Efeziskich 4, 15)

Njedawno swjećachmy Swjatki a spominachmy tež na to, zo bě přez skutkowanje Swjateho Ducha před nimale dwaj tysac lětami w Jerusalemj přenja křescanska wosada nastala.

W japoštołskich skutkach čitamy, zo běchu tamni křescenjo wšědnje hromadze w jednej myslj w templu, zo lamachu chłěb tam a sem w domach, chwalachu Boha a běchu lubowani mjez ludom. Syła wěriwych pak běše jedneje wutroby a duše. — To wšak běše cyle po woli Chrystusowej!

Přjedy hač bu won křižowany, modleše so: Wotče, prošu wšak nic jeno za nich (wučomnikow), ale tež za tych, kotřiž budžeja přez jich słowo do mnje wěrić. Njeh su wšitycy jedne kaž ty we mni a ja w tebi, zo bych došli k dospołnej jednocě a bych jedne byli jako smój mój jedne!

Tajka jednota abo přezjednosć wěrjacych z Bohom a mjez sobu je potajkim za křescansku wosadu wulce wažna a spomózna. A tola bě stajnje wohrožena abo skažena w běhu časow a tež hišće džensa je to tak. Tohodla dyrbbeše hižo japoštoł Pawoł w swojich listach wosadnych chutnje napominać: Chodźće we wšěj ponižnosći, pokornosći a čichej myslj, a znjesće jedyn druhého w lubosći a hladajće swěru na to, zo byšće jednotu ducha wobchowali, doniž wšitycy dońdžemy k jednocě wěry a k spóznaću Syna Božeho!“

Što pak wohroža abo kazy tutu jednotu abo přezjednosć? To su wosadni sami ze swojim hrěšnym wašnjom, kiž so wusutkuje w hordosći, sebičiwosći, česćelakomnosći, zawisći a knježiwosći. Přez to nastawa we wosadach njeprawda, rozkora, zwada, přisłodženje, potłočowanje a njepřečelstwo. Tež w křescanskich wosadach nadeńdžemy tajkich, kiž radšo knježa, dyžli slůža; kiž so hordža, hdyž dyrbjeli pokorni być, kiž zwadu wubudžuja, hdžež dyrbjeli so wo měr přocować, kiž rozkoru zawinuju, hdžež dyrbjeli jednotu zmōžnić. Tajkim křescanam pobrachuje prawa poslušnosć k božim kaznjam a prawa lubosć k blišemu. To pak rěka, jim pobrachuje prawo swěra při chodženju za Chrystusom, kiž je jasnje dosć wuprajil, zo mamy jako džěci bože lubować Knježa Boha z cylej swojej wutroby, z cylej swojej duše a z cylej swojej myslu a swojeho blišeho kaž sebe samo.

Tajka njeposlušnosć wosadnych abo njewobkedžbowanje Knjezowych kaznjow wosadam wulce škoduje. Wosady

Cyrkej a něhdyaša šula we Łazu — Při cyrkwinskim dnju budže tež wustajeńca wo Zejlerju a na kemšach so wo džěci wosebje postara — přiwdžěće je tuž sobu!

a jeje stawy pak přez to njechwalomny příklad podawaju ludžom, mjez kotrymiž su žiwi. Chcemy-li sprawni być, dyrbymy so wuznać, zo njemože so wo našich wosadach prajić, zo maja hnadu pola cyheho luda, štož so wo přenjeji wosadze w Jerusalemyje praješe. Bohužel njeje příklad, kotrehož naše wosady swěte podawaju, přeco chwalobny ani wabjacy ani přeswědčacy.

Wosada, to su tola tak a tak wjele jednotliwych wosadnych. Ma-li wosada za wokolny swět z příkladem być, maju to najprjedy jeje jednotliwe stawy być! Tohodla podawa japoštoł Pawoł kaž w swóich druhich listach, tak tež w tutym liście na Efezijskich, wosadam dušepastyrsku radu, kak maju so wosady zadžeržec, što maju činić a čeho maju so zdawać, jeli chcedža so křesćanskeho stawa hodni wopokazać: „Napominam was, zo byšće chodžili hodni toho powołanja, z kotrymž sće powołani we wšej ponižnosći, pokornosći a sčerpliwosći a znjesće jedyn druhého w lubosći a budžmy prawje swěrní w lubosći a rosčmy we wšem k tomu, kiž je hlowa, to je Chrystus!“

Nam wšém by spomóžne a wužitne było, bychmy-li sebi wšednje spomjatkowali a so po tym měli, štož japoštoł Pawoł tu — wot sčchowacych štučkow sem hač do kónca lista — wosadnym na wutrobu kładže, mjenujcy, što maja činić a čeho maja so wzdawać we wosadze, w mandželstwje, w swójbje, w domach abo na džěle! To plaći w poňnosći tež nam wšitkim. To wšo dokonjeć, to wšak ze swojimi samsnymi mocami njezamožemy. A my dawno hišće njejsmy jako džěci bože „dorosćeni“, my mamy hišće wjele wuknyć! „Rosć“ pak w našim křesćanskim stawje zamóžemy jenož z pomocu Swjateho Ducha. Tutu pomoc pak nam „hlowa“ křesćanskeje wosady a cyrkwy, naš Knjez Chrystus přilubi. Tajku pomoc pak wěsće dostawamy, hdyž smy a wostanjemy kručě zakorjenjeni we wosadze našeho Knjeza, kotrež je won slubjenje dał: „Hdžež su dwaj abo tři zhrmadženi w mojim mjenje, tam sym mjez nimi.“

Z poňnym dowěrjenjom směmy jeho ze słowami kěrlušy prosyć: Ach, swjeć nas dale w swojim měrje, zo w swjatych pučach poňdžemy; njech nas twój Duch tež chěťe čěri, zo přeco dale přiňdžemy! Ty chej wšě zmorski swojich džěci a rozność dušow wučisćić, přez Christa prawdosć tu na swěće wšě hrěšne blaki wokrjepić. Tak budžmy so tebi lubić, hdyž wobkručisć nas we wěrje. Ach, nje-daj svoje kublo rubić, zdžerž słowo swoje w čistosći, zdžerž sakramentaj swojim wěrnym, daj hnadu, měr a wjesele, daj jednu mysl wšém swojim swěrnym, zo wostanu w jednoće! (219, 5–6)

Jan Pahler

Přednošk na kublanskim dnju:

Pobožny džělaćer

Džělo hraje w našim žiwjenju wulku rólu! Kak husto řečimy wo džěle abo myslimy na džělo, na to, štož mamy hišće činić abo štož so wot nas wočakuje. Husto řečimy tež wo tym, što bychmy poprawom hišće wšitko džělaćer móhli.

A tak je to skoro wšudže: W fabrikach so přemysluje, kak hodži so hišće lěpje a spěšnišo džělać, w ratarstwje so na příklad prašeja, kajka kruwa wjace nadeji abo kak móžemy z mjenje ludžimi wjace nadžělać. Tež w šuli steja samsne prašenja — wuknjenje je džělo —, tež tam je tak, zo tón, kotryž najbóle džěla, najlěpše censury dostanje. A samo w

sporče, kiž je poprawom hra, dže wo to, štož móže najwjace wukonjeć.

Čehodla je to tak? Čehodla prócuja so ludžo tak husto wo nowe wulke wukony? Po mojim zdaću tohodla, dokelž chce čłowjek přiřizny być. Štož ničo wosebiteho njedokónja abo docyła nje-džěla, njeje tak přiřizny, kaž tón, kiž wjele džěla abo je w džěle wuspěšniši. Mnozy potajkim z džětom pytaja přiřiznaće.

Druzy zaso měnja, zo zasluža čim wjace, čim wjace džělaja, jim dže wo přenjeji. Woni měnja, zo zwěsća sej z nadžětanymi pjenjezami swoje žiwjenje.

Ale nastajnosći jenož džělać njeje derje! Čłowjek trjeba wotpočink — štož dosć njewotpočuje, dostanje infarkt wutroby! —, hewak přiřidu chorosće, kotrež njehodža so tež z najlěpšimi medikamentami wotstronić!

Hdyž pak njemožemy hižo džělać, je žiwjenje potom bjez zmysla? Što praji bože słowo k tomu?

1. Bóh chce, zo čłowjek džěla

Hižo w paradizu měješe čłowjek džělać. W přenjeji knize Mojzasa (1,28) praji so „Napjelńice zemju a činice ju sebi podanu“, a w druhim kapitlu (2, 15) reka: „A Bóh Knjez wza čłowjeka a sadži jeho do zahrody Eden, zo by ju džělać a wobarnował.“ To reka, zo dyrbymy dary, kotrež je Bóh čłowjekam dał, po božej woli trjebać a z nimi džělać. Džělo je potajkim po božej woli a móže samo z wjeselosću zwjazane być. Potajkim: Džělať telko kaž móžeš, ale džělať z wjeselosću!

Jězus praji k tomu: Trjebaj twoje dary, džělať z nimi! To praji nam přiřunanje wo přiřučnych talentach (Matej 25) a jeho słowa wo sudnym dnju w samsnym kapitlu. Při tym pak napadnje: Dary nimaja so zasadjeć za to, zo bychmy sebi sami žiwjenje zawěsćili, ale za druhého! Njemožemy tež přez džělo sej pola Boha něšto zaslužiť — won nas tež bjez toho přiřwza —, ale jako džak za Boha džělaťmy. Naš džak za bože přiřwzaće pokazuje so w skutkowanju za blišeho!

Potajkim: Džělať, kelkož móžeš, džělať z wjeselosću a z džakowanjom! Džakowanje pokazuje so w tym, zo skutkuješ za blišeho.

Starosć wo swoje zemske žiwjenje pak přepodaj jako prawy křesćan Bohu! W přédowanju na horje praji Jězus: Nje-starajće so wo swoje žiwjenje... Přetož waš njebjeski Wótč wě, zo wy toho wšeho potrebaće. Pytajće pak najprjedy bože kralestwo a jeho prawdosć, a to wšitko budže wam přidate!

K čemu naše džělo być nima, pokazuje přiřunanje wo bohatym mužu (Luk 12, 16 sč.): Won je wjele nadžělať, ale myslí jenož na sebe a so tohodla wot Boha začisnje!

Džělo, kotrež za druhého činimy, nas wuswobodža! Wuswobodža nas wot bojosće, zo by moje džělo podarmo abo bjez zmysla być móhlo. Wuswobodža nas wot bojosće, hač so mi poradži, přez moje džělo moje žiwjenje zwěsćić.

Smy swobodni to činić, štož Bóh wot nas chce!

Ale čehodla smy potom husto w situaciji, kotruž na spočatku rysowachmy?

2. To je hrěch čłowjeka

Hižo w paradizu bu džělo přez hrěch čłowjeka wot Boha zatamane. Tam so praji: Budž zemja twojedla zaklata! Z prócu dyrbiš so z njeji žiwic... (1 Mojz. 3, 17c — 19b)! Nětko je džělo tež próca, nuza, běda, móže być malo wunošne.

Hrěch Hadama a Jěwy wobsteješe w tym, zo chejstaj być Bohu podobnaj,

chcystaj swoje žiwjenje samaj sej zawěsćić. Tak džělaja tež džěnsa ludžo husto jenož za swoje derjeměca a njemysla na blišeho, a tak přiňdže pokleče džěla na nich, kaž na spočatku rysowachmy.

A tola Bóh nas njewopuści — móžemy prawy puć namakać. Kajki je prawy puć?

3. Pobožny džělaćer

Kajki won je?

Won zasadžuje wšitke swoje mocy, čelne a duchowne, kiž je wot Boha dostał. Štož je lěni, njemože so na Boha powolać! Bóh chce, zo džělaťmy — telko, kaž móžemy.

Ale tuto džělo ma wužitne za druhich być! W liście na Efezijskich (4, 28) so praji: „... zo by dawac móhł potrebnemu...“ To je Bohu spodobne džělo!

Jako křesćenjo dyrbymy so potajkim prašec: Za čo džělať ja? Džělať, zo by so mi lěpje šlo, dokelž dyrbjú, dokelž chcu z tym swoje žiwjenje zawěsćić? Abo myslu na druhého.

Čłowjek dyrbi wuknyć, zo njeje žana minuta jeho žiwjenja zhubjena, w kotrež je čas měl za druhého čłowjeka!

Ale plaći tež: Čłowjek njeje jenož telko, hodny, kaž jeho džělo! Boh nima za kóždeho samsne normy! Chuda wudowa, kiž malo da, ale wšo, štož ma, nas wučí, zo njezaleži na wulkich wukonach, ale na prawym nastajenju (Mark 12, 41).

Arabske přistowo praji: Jeli njemožeš hwězda na njejbju być, potom budž swěca w domje.

A kóždy móže za druhého něšto dokonjeć, a jeli by to był příklad na příklad w znjesenju chorosće! Tež přez modlitwu za druhého móžemy něšto činić!

Knjez dawa kóždemu moc a možnosť, zo by druhemu něšto dobrego činić móhł.

Něhdyši generalny sekretar UNO, Dag Hammarskjöld, je jónu prajił: „Žiwjenje ma jenož hodnotu přez swoj wobsah za druhich. Moje žiwjenje bjez hodnoty za druhich je hórše hač smjerć. Tohodla služ wšitkim! Kak njewuprajomnje wulke je to, štož je so mi darilo, a kak malo je to, štož wopruju!“ Siegfried Albert

Měrowy seminar w Rakecach

Wšudže w cyrkwi so džěnsa wo měrje řeči — w serbskej wosadze Rakecy so hižo lěta dołho chutnje za zdžerženje měra džěla, tež lětsa zaso!

Ewangelska powěsćernja ena, časopis našeje krajneje cyrkwyje „Der Sonntag“ a mjezynarodny informaciski buletín CFK w Praze rozprawja wo wosnym (!) měrowym seminarje w Rakecach:

Wot 3.–7. februara 1982 schadzowaše so w ewangelskej wosadze Rakecy 8. ekumeniski basisowy seminar w zwisku z Křesćanskej měrowej konferencij (CFK), na kotrymž wobdžěli so někak 100 ludži z Nižozemskeje, ČSSR, ZRN, NDR, Šwicy, Angole a Zapadneho Berlina.

Hłowna tema běše lětsa poměr džělaćerjow za měr k božemu wotkazanju. K tomu so w wjacorych džělowych skupinach intensiwnje diskutowaše a formulowachu so słowa.

W srjedžišću stejachu kóždy džen wjacore bibliske džěla, wo kotrychž so potom w skupinach dale řečeše.

Wo wšitkich rozmołwach napisachu so rozprawy, zo by so móhlo po seminarje dale džělać.

Dale řečeše so wo namjetach za wuhotowanje „10 prašeni za měrowy katechizm“. Tute prašenja su mjeztym

Pod tutym wobmyslenja hódnyim znamjom so seminar wotmě!

čišćane wušli, a budžemy hišće wo nich rozprawjeć.

Wulku kedźbnosć namakachu zajmawej rozprawy wo akcijach a wuslědkach regionalneho dźěla za měr w při seminarje zastupjenych krajach.

Wotzamknjenje a wjeršk běchu ekumeniske kemše njeźdźelu, 7. februara. Předowašaj knjeni R. Tschudina z Ewangelskeje žónskeje pomocy w Šwicy a doc. dr. C.-J. Kaltenborn z Berlina.

Superintendent Volker Krefz z Budyšina hódnoćeše w kónčnym słowje pozitiwne nastorki k nowemu zrozumjenju božeho wotkazanja, kotraž by móhlo zwólniwosć křesćanow k lubosći a k měrej w službje k blišemu posylnić.

C. P.

Wosadna rozprawa za lěto 1981 Hodžijskeje wosady

Křćení mějachmy w našej wosadze 33 (36 loni), z nich 7 na kemšach. Wěrowani bě 8 (15), konfěrmandow bě 15 (28). Pohrjebnych swjatočnosćow a pohrjebow bě 53 (45), z toho 12 (10) z popjelnicu.

62 razow swjećachmy bože wotkazanje, z toho 10 razow serbsce. Wobdźěleńje na nich je wróčo što: 1 813 (2 065).

Za našu wosadu nazběra so 16 923 hr (bjez darow za wobnowjenje našeje cyrkwy) (16 901).

Kolekty a dary za wobnowjenje cyrkwy wunjesechu lětsa 19 171 (29 778). Na bibliskich hodžinach nahromadži so 2 600 hr (2 428).

W Čerwjonych Noslicach nahromadži so 4 796 hr (3 035).

Cyrkwinskih dawkow, kiž zwostachu wosadze, zapłaci so 32 236 hr (30 150). Z cyrkwy wustupi lětsa, runje tak kaž loni, 4 wosobow.

Wosebite poděńženja we wosadze: K jutram wza so cyrkej zaso oficialnje do služby a poswjeći so woltar. Při tym so wosadze přeni raz předstajichu plastiki wuměla Friedricha Pressa, wo kotrychž so wjele diskutowaše.

Swjatki poswjeći so nowy wosadny dom w Čerwjonych Noslicach, kotryž bě so poldra lěta dołho twarił.

W awgusće bě wječor zetkanje z wobdźělnikami na schadźowanju Central-

neho wuběrka Swětoweje rady cyrkwy w našej cyrkwi.

W cyrkwinkej hudźbje mějachmy wjacore wjerški přez koncerty cyrkwin-skich chórow.

W lěće 1981 zhubi naša serbska wosada dvě markantnej wosobinje, kotrejž běštej naše wosadne žiwjenje přez lětdzesatki sobu postajowaloj: Pawoł Kmoch z Njezdašec a Jurij Zejler z Hornjeje Boršće. Tež jedyn z najstaršich našich wosadnych, Pawoł Tarank z Janec, kotryž w 94. lěće zemrě, bě wědomy Serb.

Naša wosadna sotra, Herta Keßlerowa, džeše kónc lěta na wuměnk. 13 lět je wona našej wosadze služila.

Přez nowy dom w Čerwjonych Noslicach mamy nětko w našej wosadze tři městna. hdžež dźerža so kemše: w cyrkwi, we wosadnym domje w Čerwjonych Noslicach a w katolskej kapali w Smochćicach. W zymskich měsacach schadźowachmy so tež hišće k božim službam na wsach. Naličichmy w zašłym lěće 104 kemši, dale 3 swojbných božich službow, 4 kemše w lěsu a 5 bibliskich tydženjow.

W jutrownych kemšach spěwaje so přeni raz moteta Korle Awgusta Kocora w cyłku. Jeje rukopis je w našim archiwje. Wona ma titul: „Chryst je horjestany!“ – w lěće 1978 běchmy dźele tu-teje motety přeni raz předstajili.

K. Pietsch

Nalětnje schadźowanje Krajneje synody w Drježdžanach 20. hač do 24. měrca 1982

Tute schadźowanje synody zaběraše so wosebje z nowymi porjadami. To je wot temy sem „suchi chléb“, ale za tym tči wjele dźěla. Wjele ma so přemyslować a rozrěčenje maćizny w cyłku wujewi husto nowe mysle, tak zo přińdže k namjetam za přeměńženja, wo kotrychž ma so wothosować. Bjez porjadow njeńdže, tež nic w cyrkwi!

Jako přeni dyk wobjedna pak so to, štož njeběchmy při nazymskim schadźowanju dočiniłi: „Bože wotkazanje z dźěćimi“. Teologiski wuběrčk bě za to prihotowanske dźěla zhotowił. Je na to mysle, dźěćom po wotpowědnym powučěńju wot wosmeho lěta wobdźěleńje při božim wotkazanju dowolić. Wuměńjenje je, zo přińdu wona w přewodze staršeju abo kmótow abo jako skupina ze swojim katechetom k blidu Knjeza. Přewostaji so wosadam, tute rjadowanje pola sebjě zawješć. Krajnocyrcwinski zarjad wudźěla hač do nazymy postajenje, kotrež nabudže potom z přihosowanjom synody mocy. Z tutej tematiku njezaběra so jenož sakska synoda. Tež hosće člonskich cyrkwjow Zwjazka běchu skedźbni a zajimowani připoslucharjo diskutuje.

W swojim postrownym słowje za katolske biskopstwo Drježdžany-Mišno poskići generalny wikar Ahne nazhonjenja katolskeje cyrkwy při božim wotkazanju z dźěćimi. Wón praji: „Pola nas je to 100 lět tralo, prjedy hač je so tuta wěc w praksy derje wuskutkowała. Chcu Wam tu derje přirěćować, zo so Wam to tež tak poradži.“

Nětčiši wosadny porjad je z lěta 1921. Snadž bě wón tak dobry a wobjimacy, zo je 61 lět plaćiwý był. Nětko pak so přeměńženja trěbne, zo bychu so přeměńjene wobstejnosće a wšelakorosć a mnohostronkosć wosadneho žiwjenja sobu wobkedźbowali. Słyšachmy k tomu dwaj referataj synodalow, fararja a lajka. Wobaj přednoškaj zjijajo móže so

rjec, zo trjeba wosada džensa dary lajkow runje tak kaž zastojnstwo. Při tym wobchowaj pastyrska služba fararja swój polny zmysl.

Nowy službny porjad za fararjow, kotryž je so wot Zwjazka wudźěla, předležeše w druhim načisku k wuradźowanju. Wón rjaduje službu fararjow w 75 paragrafach. Je zrozumliwe, zo móže tutón zakon jenož kompromis być, dokelž maja so tu porjady fararjow dotalnych 8 člonskich cyrkwjow zadźělać a k tomu nowe přińć. Wosebitosće každže z tutech 8 cyrkwjow maja so přez přewjedženske postajenje rjadować. Z wuradźowanjom našeje synody stajichu so tež k tutomu načiskej wjacore namjety. Hač hodža so wone w doskónčnym zakonju zadźělać, so praša. Na tutym zakonju so wot lěta 1971 dźěla – jónu dyrbi kónc być!

Zakonjej Zwjazka wo službno-prawniskich wobstejnosćach wosadnych pedagogow synoda přihosowaše.

Wuradźować měješe so tež načisk nowego zarjadniškeho porjada synody. Nětčiši pochadža z lěta 1928.

Rozprawa Nutřkowneho misionstwa da nam pohladnyć do wšelakorosće a wulkosće dźěla tutoho zarjadowanja. Služba starým čłowjekam a zbrašenym móže so po zwučenym wašnju přewješć. W mnohich domach so twari. Wjetšina twarjenj je 80 do 100 lět stara. Skutk lubosće Nutřkowneho misionstwa trjeba zwisk z wosadami, jich pomoc a jich modlenje!

Dale wobjedna synoda w rozmołwje list, kotryž běchu wobdźělnicy z NDR na Swětowej misioniskej konferency w Awstralskej wosadam posłali. W lišće dže wo to, čehodla my jako bohate cyrkwy pomoc wot druhich cyrkwjow přijimamy (měńjene su cyrkwy ZRN), hačrunje dže so mnohim cyrkwjam w tak mjenowanym Třećim swěće jara špatnje.

Starosć wo měr a naša zamołwitosć jako cyrkej zaběraše tež tute schadźowanje synody. Wuwiće poslednjeho časa žadaše sej jasnosć. To sta so přez jednohłosnje wobzamknjenje wozjewjenja z klětkow dnja 28. měrca přez synodu, biskopa a zarjad.

Njeźdźelsku božu službu swjećeše synoda w najwjetšej z Drježdžanskich wosadow, w Leubenje. Widžachmy pošnu cyrkej a wjele młodostnych. Naš krajny biskop dr. Jan Hempel předowaše wo lišće na Filipiskich 1, 15–21.

Biskop praji na kóncu swogeho wukładowanja: „Wozjewjenje toho jednoho Knjeza dźerži nas wšěch hromadže, dokelž wone wobjima naše riwality, wón wobjima naše žiwjenje a wumrěće. Chrystus je pola Was a pola mje!“

5. 4. 1982 Kurt Hładki, serbski synodala

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Budyšina: Zańdženu njeźdźelu, 12. junija, wumrě tu po krótkej chorosći kandidat Jan Schmidt, posledni z toho časa, w kotrymž běše hišće telko serbskich kandidatow, zo wšity duchowne město namakać njemóžachu. Wón bě so 1808 w Budestecach narodźił, bě najprjedy seminarist w Budyšinje a potom wot 1829–1834 wučer w Rachlowje pola Bukec. Tu zložil wučerske zastojnstwo a poda so do Lipska, zo by tam duchownstwo studował. Jako bě tu swoje kandidatske pruwowanje wobstał, wróći so do Serbow, přebywaše w Budyšinje a předowaše pak tu, pak tam, tak zo je mało serbskich wosadow w Sakskej, w kotrychž jeho słyšeli njesu. Tola jemu so

bohužel ženje radžilo njeje, něhdže duchownske zastojnstwo dōstać, haćrunjež bě sprawná a spřocniwa duša.

Z Budestec: Wot našich nowych zwonow, kotrež maja so we Wjelkowje leć, je so tam zańdženu wutoru najwjětši dokonjał. Naše cyrkwinske předsydstwo bě so mjenowany džen do Wjelkowa podało, zo by při tutym wažnym podawku přitomne bylo. SN 1882 junij

Nowe wo Małowjelskich zwonylijerjach

Hižo dlěje bě znate, zo je so w léće 1840 staromištrej Małowjelskich zwonylijerjow, Friedrichej Gruhlej, poradžilo, w zasakłym konkurencnym boju přeciwo kralowsko-sakskemu lijererj Janej Grošle dobyć. To pokaza so z tym, zo smědžeše won nowy wulki zwon za Drježdžany-Leubnitz-Neuostra leć.

Jako dōsta nětko cyrkej Třoch kralow w Drježdžanach před něšto časom nowe zwony, zwěsčichu wysoko horjeka we wěži bijace zwonjenje (Schlaggeläut) na hłosy es' — b' — g'.

Jako so tute dele wza, zwěsći so, zo bě syn a naslědnik Friedricha Gruhla, Ernst Gruhl, w léće 1857 nowy konkurencny bój přeciwo kralowskemu lijerskemu mištrej dobył a zwonjenje w Małym Wjelkowje lał.

Ja sam sym tute zwonjenje jako džěčo husto ducy do šule slyšał. Nětko steji wone na cyrkwiskim twarskim dworje w Drježdžanach, ma pak so w lijerjach w Apolda dospōlnje wobnowić a znowazałoženje wosadže w Lipsku-Grünau přepodać. Tam měło so wone tak zjawnje wupowěsnyć, zo je cyła jeho rjanosć widjeć.

To dyrbi so na každe wašnje přec, tež tohodla, zo bychu so přez to serbscy mištroj z tym česćili, zo by so jedne z jich mało zdžeržanych džělow tak zaso wubzěhnyli! dr. Rudolph

W cyrkwjach rěči so wo měrje

Njeje hišće jara dołho, zo wusměšowachu (!) so fararjo, kotřiž rěčachu w cyrkwi wo měrje a njeměňachu z tym dušiny, ale swětowy měr, jako „měrowi fararjo“. Naš biskop dr. Jan Hempel je to sam na dnju fararjow w Drježdžanach, na kotrymž so wobdžělich, tak charakterizował.

We wokomiku pak so jara wjele wo měrje rěči, něštožkuli tež čini, kaž na přiklad měrowe dekady w nazymje.

Su pak tež ludžo mjez nami, kotřiž su hižo wo měrje rěčeli a něšto za njón činili w času, jako žnjējachu za to w cyrkwi jenož směch a njepřecelstwo. W Rakecach na přiklad přewjedže so lětsa hižo wosmy seminar wo prašenjach zdžerženja swětowego měra!

Nimaja ludžo, kiž hižo lěta dołho so z prašenjami měra we wobliku cyrkwy zaběraja, wěsty předsok? Njeje wobmyslenja hodne, štož woni praja?

Sto woni praja? Najprjedy, zo je na každy pad trjeba, hdyž chceš něšto za měr činić, so dokładnje informować, so wobhonić wo faktach, kiž zwisuja z brónjenjom a wohroženjom měra. To je jara wobćežne džěło a žada wjele časa a prócy! Mnozy, wosebje młodostni, rěča džensa wjele wo měrje, ale nimaja lošt, so dać informować wo nic přeco zajimawych, a tola wažnych faktach.

Dale praja woni, zo njeje možno, „mjez frontami“ za swětowy měr wojować, ale zo je trjeba, być stronity. Runje w cyrkwjach spyta so stajnje zaso,

mjezstronity być, a potom stanu so cyrkwy tola z woporom drugeje strony, zapřahnu so za zajimy njepřecelow měra, kaž móžemy to we wokomiku džěla wobkedžbować.

W Křescanskej měrowej konferency (CFK) smy spoznali, zo služi tón skutkownje měrej, kiž spoznaje we wójnsko-industrielnym kompleksu kapitala (to je zwjazki brónjenskeje industrie z wozdžacymi wójakami k zwyżanju dobytkow přez brónjenje) hłownu přičinu za wohroženje měra. W socializmje ničto z brónjenjom njezasluži, ale wone hači jón so stać atraktiwniši! Cyril Pjech

POWĚŚĆE

Hodžij: Zasadžowanje křescanow w nětčim měrowym hibanju bě tema seminara, kotryž přewjedzechu CFK-bazisowe skupiny z wosady Nikodemus w Zapadnym Berlinje a z Hodžija Saksa na přeprosenje regionalneho wuběrka CFK w NDR srjedz měra w Hodžiju. Kaž rěka w zhromadnym wozjewjenju, dorozumichu so wobdžělnicy „wo motiwach, nastorkach, formach, možnosćach a mjezach“ boja wo měr. Wobě skupinje wuměništer sej nazhońnja wo swojim džěle w swojich wosadach.

Při pomniku za wopory fašizma w Słonej Boršči spominašter wobě skupinje na w februaru 1945 tam zamordowane židowske žony. Połožišter tam kwětki z napismom: „Přeciwo brónjenju a wójnje, za měr a žiwjenje“.

Na nježeli Okuli wuhotowašter wobě skupinje zhromadne ekumeniske kemše. Před kemšemi bě był wosadny wječor. Po kemšach bě rozmołwa ze zajimowanymi wosadnymi, w kotrež so tež napřeciwnje měnjenja zjawnje diskutowachu.

Hosćiceljo a hosćo běchu w tym přezjedni, zo stej wotbrónjenje a zdžerženje měra najwažnišej nadawkaj přitomnosće a zo njesmědža křescenjo k tomu mjeljeć, ale zo dyrbja swój hłos pozběhnyć, rěka we wozjewjenju wo zetkanju. ena

Radwor: Stoty króć jěchachu zaso Radworscy křižerjo — přnich džesać lět do Džěrje, džewjećdesat lět mjeztym hižo nětko do Bačonja. Naš procesion bě při jubilejnym jěchanju 70 koni sylny — 35 porow. Tuta ličba křižerjow bě jenož — kaž hižo w zaštych lětach — možna, dokelž sej mužojo a młodostni konje w samo dalokich končinach wupočuja.

Nahladna ličba koni přińdže tež wot našich ewangelskich bratrow z Bartškeje — hač do Bukečan wosadow. Za to wšěm wupočowarjam wutrobny džak a „zapřać Bōh“!

Wosebity džak słuša tu swojby Bartušec z Rakojd, z kotrychž dwora každolětnje wjace koni pola nas sobje jěcha a nimo toho Bartušec nan a syn tež hišće dalše konje w jich wokolinje wobstaraja!

Hdyž tež w 100lětnych stawiznach jěchanja lědma wo njezbožach zhonimy, sta so runje na jubilejnym jěchanju wobzarujomne njezbožo: Starši jěchar bě we wobchadže tak njezbožownje z konja padnył, zo dyrbjachu jeho do chorownje dowjesć. — Wjedro bě dosć njepřijomne za jěchanje: sylny wichor, zyma a sněh.

Tuž připóznaće a džak wšěm jěcharjam, kotřiž so za luby nabožno-narodny naložk wjedra njezročihu!

Jurij Pawluš

Burgscheidungen: Tu w kublanskim domje CDU wotmě so 3.—13. apryla pod

temu „Wěra a sprawnosć“ III. europska ekumeniska młodžinska konferenca. Na njej wobdžěli so 200 młodych křescanow ze 17 europskich krajow.

Zarjadowar konferency je Europska ekumeniska młodžinska rada, kiž zwjazuje wšitke, tež romsko-katolske, młodžinske zwjazki a džěla w najwjace krajach Europy.

Berlin: 18. měra spožči so generalnemu sekretarej Swětowej rady cyrkwjow, Filipej Potterej, titul čestneho doktora teologie Humboldtowej uniwersity w Berlinje.

Džen před tym je Potter němsce, štož je mjeztym w intensiwnym kursu nawuknył, předował a dale měješe won zetkanje ze statnym sekretarom Klausom Gysijom. ena

Halle: Pod nawjedowanjom biskopa Leicha a předsydu CDU, Geralda Göttinga, wopytašter statny a cyrkwinski Lutherowy komitej zhromadnje wopomnjenke městna Luthera we Wittenbergu a w Eislebenje. Zwěsći so, zo je so wot přenjeho wołyta w januaru 1981 mjeztym wjele nadžělało k přihotam na jubilej 1983. Wujednachu so dalje nadawki, kotrež každa strona w swojskej zamolwitosći přewjedze. „Rozmołwy cyrkwiskich a statnych zastupjerjow běchu wěcowne a poľne mjezsobneho zrozumjenja“, rěka we wozjewjenjach wo wopyće. ena

Berlin: Nižozemska ekumeniska wosada w NDR žaruje wo swojeho něhdžešeho wikara Kosa Kostera. Wón bě jedyn ze štyrjoch žurnalistow, kiž buchu wot wójakow knježerstwa w El Salvadorje, kotrež so wot USA podpěruje, zamordowani.

Wosada zwurazni we wozjewjenym stejišću swoju wohidu nad z tajnej zlošču wuwjedženymi zamordowanjami a spominaše při božej službje na zamordowanych. ena

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

junij 1982

6. 6. — Džen Swjateje trojicy
Budestecy: 14.30 hodž. kemše (Lazar)
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Minakał: 8.30 hodž. kemše (Feustel)

13. 6. — 1. njeđzela po Swjatej trojicy
Bart: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)
Hrodžišćo: 8.30 hodž. kemše (G. Lazar)
Huska: 10.00 hodž. kemše (Wirth)

20. 6. — 2. njeđzela po Swjatej trojicy
Budyšink: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Bukecy: 8.30 hodž. kemše (Lazar)
Chwačicy: 10.00 hodž. kemše (Albert)
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)

27. 6. — Cyrkwinski džen
Łaz: 9.00 kemše z božim wotkazanjom (Wikar Malink)

4. 7. — 4. njeđzela po Swjatej trojicy
Budestecy: 14.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Pomhaj Boh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadža jonkróć za mēšac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: Farar Cyril Pjech, 8400 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 72 83. Expedicija: Farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch, Kirchweg 3). Přinoški a dary na konto Serbsche evangelische Superintendentur Bautzen Sp. Bautzen 4962-30-110! — Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. — Index-Nummer 32921 — Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-860)